

KERKELIJK WERKER

Protestantse Kerk in Nederland (PKN)

Registratietraject 2015 - 2016

Afspraken tussen Protestants Landelijk Dienstencentrum (Utrecht) van de PKN en:

- Christelijke Hogeschool Ede
- Christelijke Hogeschool Windesheim (Zwolle en Amsterdam)
- Hogeschool Inholland (Amsterdam)

INHOUDSOPGAVE

1	Hoe word ik geregistreerd kerkelijk werker in de Protestantse Kerk in Nederland?.....	3
1.1	Kerkelijk werker in de Protestantse Kerk in Nederland	3
1.2	Benodigde opleiding.....	3
1.3	Benodigde Bevoegdheid	3
1.4	Benoembaarheid.....	3
1.5	Openbaarheid van het Register kerkelijk werkers	3
1.6	Preekconsent	4
1.7	Werkgelegenheid en aanstelling als kerkelijk werker	4
1.8	Functieaanduidingen.....	4
1.9	Bevestiging als ambtsdrager of aanstelling in 'de bediening'	4
1.10	Werkbegeleiding voor beginnende kerkelijk werkers	5
2	Opleidingsroute	6
2.1	Erkenning 3 hogescholen.....	6
2.2	De 'PKN-route' ('PKN-minor') in de opleidingen.....	6
2.3	Voorwaarden voor inschrijving in het Register Kerkelijk Werkers	7
3	Contactgegevens.....	7
4	Studiehandleiding minor 'Protestantse Kerk in Nederland'	8
4.1	Praktische zaken.....	8
4.2	Rooster.....	9
4.3	Studiehandleidingen.....	11
4.3.1	Kerkrecht.....	11
4.3.2	Geschiedenis Protestantse Kerk in Nederland,.....	13
4.3.3	Introductie Belijdenisgeschriften Protestantse Kerk in Nederland	15
4.3.4	Ethiek	17
5	Trainingsdag Pluriformiteit	19
6	Belangrijk voor je werken als kerkelijk werker binnen de Protestantse kerk.....	20
	Bijlage over Vrijstellingen	21

1 Hoe word ik geregistreerd kerkelijk werker in de Protestantse Kerk in Nederland?

1.1 Kerkelijk werker in de Protestantse Kerk in Nederland

Een 'kerkelijk werker' in de Protestantse Kerk in Nederland is een hbo-opgeleide beroepskracht (aan een door de PKN erkende instelling), belijdend lid van de Protestantse kerk in Nederland en ingeschreven in het Register Kerkelijk werkers van de Protestantse Kerk en die werkzaam is in een kerkelijke gemeente, op een grootstedelijk kerkelijk bureau, of bij een instelling.

De werkterreinen kunnen variëren: missionair of diaconaal werk, gemeente-opbouw, pastoraat (geestelijke verzorging), jeugdwerk, vorming, toerusting en catechese.

1.2 Benodigde opleiding

De synode van de Protestantse Kerk in Nederland heeft vastgesteld welke opleiding voor kerkelijk werkers nodig is.

Kerkelijk werkers moeten hun diploma behaald hebben aan één van de door de Protestantse Kerk in Nederland erkende hbo-opleidingen Godsdienst-Pastoraal Werk.

Kerkelijk werkers die als geestelijk verzorger werkzaam willen zijn in een instelling (bijv. verzorgingshuis) hebben hiervoor ook een hbo-bachelor diploma Godsdienst-Pastoraal Werk nodig.

1.3 Benodigde Bevoegdheid

Wie als kerkelijk werker in de Protestantse Kerk in Nederland aan de slag wil, heeft een bevoegdheidsverklaring nodig.

Deze verklaring wordt verkregen door inschrijving in het Register kerkelijk werkers PKN. Inschrijving vindt plaats *nadat* de Registercommissie in een gesprek de motivatie van de kandidaat en diens vertrouwdschap met het leven en het belijden van de kerk getoetst heeft.

Voor toelating tot het Registergesprek is een vereiste dat de zogenaamde PKN-route ('PKN-minor') gedurende de opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk is afgerond en dat door de student een verklaring – verstrekt door de Hogeschool waar de student studeert - dienaangaande kan worden overlegd.

1.4 Benoembaarheid

Zonder inschrijving in het Register is een aanstelling als kerkelijk werker niet mogelijk.

Om deze reden is het wenselijk dat de zogenaamde Registerzitting (en daaropvolgende inschrijving) kort na de diplomering kan plaatsvinden. Wie de opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk heeft afgerond, met inbegrip van de PKN-route, kan bij het synodesecretariaat (zie contactgegevens) het registergesprek aanvragen.

1.5 Openbaarheid van het Register kerkelijk werkers

De naam- en adresgegevens van ingeschrevenen in het Register Kerkelijk Werkers worden opgenomen in het jaarboek van de Protestantse Kerk in Nederland.

1.6 Preekconsent

Aan de inschrijving in het register is *geen* preekbevoegdheid (consent) verbonden. Ook aan een aanstelling als (bevoegd) kerkelijk werker is *geen* preekbevoegdheid verbonden. In bepaalde gevallen kan door de kleine synode preekconsent worden verleend (zie daarvoor de Generale Regeling preekconsent art. 6 en 7). De betrokken kerkenraad (of de instelling die de kerkelijk werker heeft aangesteld) moet daarvoor een verzoek indienen bij de scriba van de classicale vergadering in de classis waartoe de gemeente behoort.

1.7 Werkgelegenheid en aanstelling als kerkelijk werker

Het is van belang om goed op de hoogte te zijn van de procedures en de arbeidsvoorwaardelijke regelingen rond aanstellingen, inschalingen en vergoedingen.

Zie hiervoor de website (www.protestantsekerk.nl/bkw, doorklikken naar rechtspositie > arbeidsvoorwaardenregeling). Op kerkelijk werkers is de rechtspositieregeling voor kerkelijke medewerkers van toepassing (Gen. Regeling kerkelijk werkers, art. 6-1). Het team arbeidsvoorwaarden (zie contactgegevens) kan hierover nadere inlichtingen verschaffen.

1.8 Functieaanduidingen

Hoewel de term 'kerkelijk werker' wordt gebruikt in de kerkorde en het register voor kerkelijk werkers, zijn er plaatselijk uiteenlopende functieaanduidingen gangbaar. Zo wordt ook wel gesproken van pastoraal werker, kerkelijk vormingswerker, toerustingswerker en gemeenteopbouwwerker. Deze omschrijvingen duiden vooral op de nadere invulling van het takenpakket.

1.9 Bevestiging als ambtsdrager of aanstelling in 'de bediening'

De kerkelijk werker, die ingeschreven staat in het register voor kerkelijk werkers en een aanstelling heeft van minimaal 12 uur per week gedurende minimaal 1 jaar, wordt in de regel bevestigd in het ambt van ouderling of diaken met bepaalde opdracht voor de duur van de aanstelling (ord. 3-12-6). Deze kerkelijk werkers maken daarmee deel uit van de leiding van de plaatselijke gemeente. De bevestiging in het ambt is in de Kerkorde, ordinantie 3-6-10 geregeld. Via de Werkgroep Eredienst van de Protestantse Kerk zijn officiële formulieren voor de orde van dienst bij een bevestiging in concept beschikbaar.

Er kunnen zwaarwegende redenen zijn om te besluiten de kerkelijk werker niet tot ouderling of diaken te verkiezen. Zo'n zwaarwegende reden kan zijn:

- dat betrokkene meent op grond van bezwaren tegen de vrouw in het ambt zelf het ambt niet te kunnen aanvaarden;
- dat de gemeente die overtuiging is toegedaan;

In die gevallen wordt de kerkelijk werker in de bediening gesteld (ord. 3-13a).

Een plaatselijke gemeente (of een classicale vergadering) heeft de mogelijkheid een kerkelijk werker 'in de bediening' te stellen. Dit betekent dat een nadrukkelijke relatie wordt gelegd tussen het werk van de kerkelijk werker en het werk van de kerk. Wanneer een kerkelijk werker in de bediening wordt gesteld dan legt deze een belofte af. In het tweede deel van het Dienstboek voor de Protestantse Kerk

in Nederland is een liturgie opgenomen voor het 'in de bediening stellen' van kerkelijk werkers in een kerkdienst.

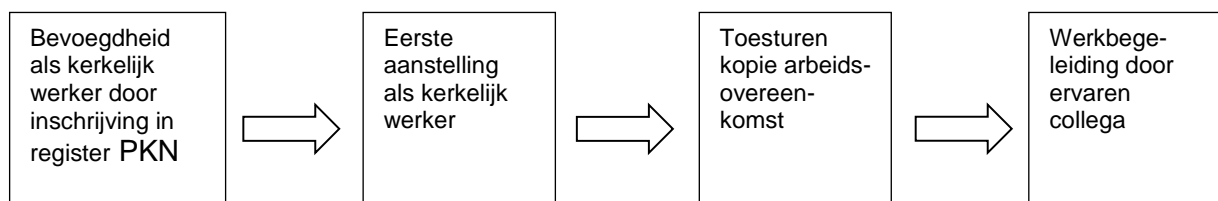
De ambtsdrager-kerkelijk werker en de kerkelijk werker in de bediening hebben beiden een zelfde verantwoordelijkheid voor het werk dat hen is toevertrouwd. Alleen de rol in en tegenover de kerkenraad verschilt.

1.10 Werkbegeleiding voor beginnende kerkelijk werkers

Kerkelijk werkers die voor de eerste maal bevestigd dan wel in de bediening gesteld worden, krijgen in het eerste jaar een mentor.

Het landelijke team 'werkbegeleiding predikanten en kerkelijk werkers' draagt daarvoor zorg.

Wanneer het team arbeidsvoorwaarden een kopie van de arbeidsovereenkomst ontvangt dan wordt de werkbegeleiding geregeld

2 Opleidingsroute

2.1 Erkenning 3 hogescholen

De Protestantse Kerk in Nederland heeft in de kerkorde bepaald welke theologische opleidingen erkend zijn als opleidingsroute voor de PKN-route. Voor inschrijving in het Register is de hbo-opleiding Godsdienst Pastoraal Werk vereist.

De volgende opleidingen zijn erkend:

- De Christelijke Hogeschool Ede
- De Christelijke Hogeschool Windesheim (locaties Zwolle en Amsterdam)
- De Hogeschool Inholland (Amsterdam)

Gediplomeerden van deze opleidingen en haar rechtsvoorgangers komen, mits aan alle door de Protestantse Kerk in Nederland gestelde voorwaarden is voldaan (zie ook hieronder), in aanmerking voor inschrijving in het Register kerkelijk werkers. Ook gediplomeerden van de voorheen erkende opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk van de NHL-Hogeschool komen hiervoor in aanmerking. Indien iemand een hbo-diploma bezit van een niet door de kerk erkende opleiding, dan kan contact opgenomen worden met een van de hierboven genoemde opleidingen voor een verkennend gesprek en een assessment van de eerder verworven competenties en een aanvullende opleiding en/of PKN-route. Neem hiervoor rechtstreeks contact op met een van de hogescholen. Afhankelijk van de resultaten van het assessment wordt aanvullend een studiepakket bepaald. De omvang van het aanvullende studiepakket is bepalend voor het cursusgeld dat betaald moet worden om deze aanvullende module te volgen bij een hogeschool.

2.2 De 'PKN-route' ('PKN-minor') in de opleidingen

Afgesproken is dat de 'PKN-route' 30 ec's omvat.

De genoemde hogescholen hebben daartoe elk, in overleg met de Protestantse Kerk, een aantal vakken (in totaal ca. 30 ec's) aangemerkt als verplicht voor de PKN-route. Op Hogeschool Windesheim is dit de minor Vaktheorie (26 EC).

Daarnaast verzorgen de opleidingen gezamenlijk een aantal workshops (ca. 4 ec's), die op een centrale locatie (Utrecht) worden aangeboden.

In deze workshops ligt het accent op:

- de bestudering van de geschiedenis van de kerk,
- de belijdenisgeschriften,
- de ethische uitspraken en
- het kerkrecht van de Protestantse Kerk in Nederland.
- Omgaan met pluriformiteit

Deze gezamenlijke workshops zijn bedoeld als ontmoeting voor studenten van verschillende opleidingen. In de ontmoetingen kunnen studenten meer zicht krijgen op de pluriformiteit van de kerk. De wijze waarop de stof van de 'PKN-route' binnen de opleidingen aangeboden, bestudeerd en getentamineerd wordt, kan per hogeschool verschillen.

Informatie over de PKN-route kan bij de betreffende opleidingen worden verkregen.

2.3 Voorwaarden voor inschrijving in het Register Kerkelijk Werkers

- Bachelor-diploma Godsdienst-Pastoraal Werk van een door de Protestantse Kerk in Nederland erkende opleiding (of in uitzonderingsgevallen een ander, relevant hbo-diploma)
- Verklaring of certificaat of aantekening van de gevolgde 'PKN-route' (minor)
- Belijdend lidmaatschap van de Protestantse Kerk in Nederland
- Positieve referentie uit de plaatselijke gemeente
- Positief resultaat van het gesprek met de Inschrijvingscommissie van het Register over motivatie en de vertrouwdheid met leven en belijden van de kerk

Met het aanvragen van inschrijving wordt aan de Protestantse Kerk toestemming gegeven om, zo nodig, informatie in te winnen bij de opleiding.

3 Contactgegevens

Het Protestants Landelijk Dienstencentrum geeft informatie over de volgende onderwerpen:

- (informatie over) inschrijving in het Register kerkelijk werkers
- informatie over aanstellingen en arbeidsvoorwaarden
- informatie over het 'in de bediening stellen' van een kerkelijk werker

Bij het Landelijk Dienstencentrum van de Protestantse Kerk kunnen de volgende medewerkers u adviseren:

Voor het aanvragen van de registratie als kerkelijk werker

Protestants Landelijk Dienstencentrum

Synodese Secretariaat

Postbus 8399

3503 RJ Utrecht.

e-mail: h.hoogenhout@protestantsekerk.nl

tel. (030) 880 1900 - Dhr. H. Hoogenhout

Bereikbaar op maandag, dinsdag en woensdag

Voor vragen over arbeidsvoorwaarden

Protestants Landelijk Dienstencentrum

Afd. HRM, arbeidsvoorwaarden

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

e-mail: arbeidsvoorwaarden@protestantsekerk.nl

tel. (030) 880 1669

Voor vragen bij het vinden van een baan binnen de Protestantse Kerk

Protestants Landelijk Dienstencentrum

Mobiliteitsbureau voor predikanten en kerkelijk werkers

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

e-mail: arbeidsbemiddeling@protestantsekerk.nl

tel. (030) 880 15 05

Voor vragen m.b.t. werkbegeleiding

Protestants Landelijk Dienstencentrum

Secretariaat werkbegeleiding predikanten en kerkelijk werkers

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

e-mail: werkbegeleiding@protestantsekerk.nl

tel. (030) 880 1517

Voor vragen over opleiding en nascholing

Protestants Landelijk Dienstencentrum

Protestants Centrum voor Toerusting en Educatie

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

e-mail: toerustingeneducatie@protestantsekerk.nl

tel. (030) 880 1560

4 Studiehandleiding minor 'Protestantse Kerk in Nederland'

Het betreft een onderwijstraject om je voor te bereiden op het toelatingsgesprek met het oog op het inschrijven in het register Kerkelijk Werkers binnen de Protestantse Kerk in Nederland.

Het is een *gezamenlijk programma van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE), de Christelijke Hogeschool Windesheim (CHW) en de Hogeschool Inholland.*

4.1 Praktische zaken

Totaal aantal EC's: 4

Locatie: **Hogeschool Windesheim**
Campus 2-6, 8017 CA Zwolle
en
Hydepark,
Dribergsestraatweg 50, 3941 ZX Doorn

Contactdagen: zaterdag 23 januari 2016, lesdag **Windesheim Zwolle**
zaterdag 6 februari 2016, lesdag **Windesheim Zwolle**
zaterdag 12 maart 2016, toets- en trainingsdag **Hydepark**

Toelatingsvoorwaarden:

Alleen ingeschreven studenten bij een van de hierboven genoemde Hogescholen kunnen deelnemen aan deze gezamenlijke onderwijsmodule. De Hogeschool waar je ingeschreven staat, meldt je aan bij het centrale registratieadres van de Onderwijsmodule (rond 1 jan. 2016).

Wanneer de Hogeschool waar je ingeschreven staat je aangemeld heeft, is dat ook het bewijs dat je voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor deze onderwijsmodule.

Organisatie:

De centrale registratie vindt plaats op Windesheim, contactpersoon: mw. **Sija van de Minkelis** (**sj.vande.minkelis@windesheim.nl**).

Mw. v.d. Minkelis zorgt voor nadere informatie over de organisatie van de onderwijsmodule, bijv. adres van de locatie, routebeschrijving, rooster voor de zaterdagen, registratie van de toetsresultaten, catering.

Verwerking resultaten:

De Hogeschool waar je ingeschreven staat, verwerkt de resultaten van deze gezamenlijke onderwijsmodule in haar eigen studieregistratiesysteem.

Wanneer alle modules - die van belang zijn voor de inschrijving in het register van Kerkelijk Werkers binnen de Protestantse Kerk - gevolgd en voldoende afgerond zijn, wordt door de Hogeschool waar je ingeschreven staat, een aantekening gemaakt op je cijferlijst (behorend bij het diploma) of een apart certificaat afgegeven.

Te gebruiken literatuur: zie bij de genoemde modules.

Namen email en telefoonnummer: zie bij de genoemde modules.

Vorbereidingen voor de lesdagen:

- zie wat aangegeven staat bij de genoemde modules. Van tevoren moeten vragen ingeleverd zijn bij de docenten (zie hun e-mailadressen)!

4.2 Rooster

Datum	Tijdstip	Module	Docent
Zaterdag 23 januari 2016	09.45-11.15	Kerkrecht	P. van den Heuvel
	11.30-13.00	Kerkgeschiedenis Prot. Kerk in NL	P. Wansink
	13.45-15.15	Ethiek	G. Hoogterp
	15.30-17.00	Introductie Belijdenisgeschriften	J. Hoek
Zaterdag 6 februari 2016	09.45-11.15	Kerkrecht	P. van den Heuvel
	11.30-13.00	Kerkgeschiedenis Prot. Kerk in NL	P. Wansink
	13.45-15.15	Ethiek	G. Hoogterp
	15.30-17.00	Introductie Belijdenisgeschriften	J. Hoek
Zaterdag 12 maart 2016	09.45-11.15	Schriftelijke kennistoets Belijdenisgeschriften	
	11.30-16.45	Trainingsdag gesprek in pluriforme kerk	

4.3 Studiehandleidingen

4.3.1 Kerkrecht

Aantal EC's: 1

Docent: dr. P. van den Heuvel (CHE)

1. Inleiding

In dit onderdeel maken we kennis met het kerkrecht van de Protestantse Kerk in Nederland. Het gaat ons daarbij zowel om de theologische wortels van het kerkrecht als om de praktische toepassing in het leven van de gemeente.

2. Leerdoelen

Aan het einde van dit onderdeel hebben de studenten geleerd dat een kerkorde meer is dan een boek met (hinderlijke) regeltjes. Ze hebben zicht gekregen op de theologische motieven die aan het kerkrecht ten grondslag liggen. Ze hebben enige vaardigheid opgedaan in het omgaan met de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland aan de hand van situaties uit de praktijk.

3. Literatuur en andere bronnen

Verplichte literatuur:

P. van den Heuvel (red.), *Toelichting op de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland*, 2e druk, Zoetermeer 2013, ISBN: 9789023926801 (ook als E-book verkrijgbaar: ISBN: 9789023929208). Daaruit moeten worden bestudeerd:

Hoofdstuk 1: B. Wallet, 'Theologische verantwoording', (blz. 17-71)

Hoofdstuk 2: P. van den Heuvel, 'Structuur en begripsomschrijvingen (blz. 72-80)

Hoofdstuk 4: id., De gemeente (§4 t/m 4.1.4, blz. 90-96)

Hoofdstuk 5: id., Het ambt (§5 t/, 5.5.5, blz. 117-147)

Hoofdstuk 6: id., De ambtelijke vergaderingen (§6 t/m 6.2.8, blz. 167-189)

Bekijk de bijlagen 1 t/m 4 (blz. 370-373)

N.B. de eerste druk uit 2004 is verouderd en daardoor niet meer bruikbaar.

Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland, Zoetermeer 2013, ISBN: 9789023927266.

Uit deze kerkorde moeten worden doorgelezen:

ordinantie 2 (de gemeenten) artikel 1 t/m 5

ordinantie 3 (het ambt en de andere diensten) artikel 1 t/m 14

ordinantie 4 (de ambtelijke vergaderingen) artikel 1 t/m 9

N.B. eerdere uitgaven van de kerkorde zijn verouderd en niet meer bruikbaar.

De actuele versie van de kerkorde is ook te raadplegen via de site van de PKN:

<http://www.pkn.nl/Lists/PKN-Bibliotheek/Kerkorde-en-ordinanties-compleet.pdf>

Informatieve website:

De site *Kerkrecht.nl* geeft brede informatie over het kerkrecht van een groot aantal kerkgenootschappen, waaronder de PKN.

4. Werkwijze

De colleges worden gegeven in een mengvorm van hoor-, responsie- en werkcollege.

N.B. Tijdens de colleges zullen we regelmatig kerkordelijke bepalingen lezen en bespreken.

Daarom is het van belang in beide colleges de kerkorde van de PKN bij de hand te hebben (hetzij in boekvorm, hetzij in digitale versie).

Zaterdag	Inhoud	Werkvorm/ Contacttijd	Vorbereiding door student
23 januari 2016	Algemene introductie; theologische achtergrond en thema's als bijvoorbeeld: – kerk en staat – het presbyteriaal-synodale stelsel – kerk en gemeente – gemeente en ambt	Hoorcollege met interactie; vraagbespreking	Bestudeer in elk geval B. Wallet, 'Theologische verantwoording' (blz. 17-71)
6 februari 2016	lezen en bespreken van concrete kerkordeteksten; hoe gaan we met deze teksten om?	Hoor/werkcollege met close reading van een kerkordetekst; vraagbespreking	Bestudeer overige verplichte literatuur

Het wordt op prijs gesteld als studenten vóór het eerste college van 23 januari 2016 (leer)vragen aanleveren, zodat het college meer een werk-/responsiecollege kan worden. Deze vragen kunnen tot donderdag 21 januari 2016 per email worden toegezonden aan de docent: p.v.d.heuvel@hetnet.nl

5. Toetsing en beoordeling

Een belangrijke voorwaarde voor deelname aan toetsing is het aanwezig zijn op de zaterdagen 23 januari en 6 februari 2016 (100% presentie).

Deze 100% presentie heeft te maken met de doelstelling van deze gezamenlijke module in Utrecht, nl. door ontmoeting en leergesprekken hebben studenten ontdekt dat binnen de Protestantse Kerk ook andere stromingen zijn dan de stroming waarin de student zich herkent. Professioneel werkzaam binnen de Protestantse Kerk in Nederland veronderstelt dat je op een professioneel goede wijze kunt omgaan met pluriformiteit. Dit is ook van belang wanneer de student zich voorgenomen heeft niet werkzaam te willen zijn in een stroming binnen de Protestantse Kerk anders dan de stroming waarmee hij/zij zich identificeert.

Deze onderwijseenheid wordt getoetst door middel van het vervullen van een **opdracht**, die op zaterdag 6 februari 2016 wordt verstrekt. Daarin wordt onder meer een casus beschreven en wordt aan de studenten gevraagd in ten hoogste 4 A4 pagina's te beschrijven hoe zij in die situatie een kerkordelijk verantwoorde weg zouden zoeken.

Dit werkstuk dient **uiterlijk op maandag 14 maart 2016** aan de docent te zijn toegezonden (per email). De docent zal het werkstuk binnen 14 dagen na ontvangst beoordelen.

Herkansing

Wanneer een student dit werkstuk niet voor 14 maart 2016 kan inleveren, dan bestaat de mogelijkheid dit in te leveren voor 1 juni 2016. Uiterlijk 27 juni 2016 is het werkstuk dan nagekeken.

4.3.2 Geschiedenis Protestantse Kerk in Nederland, m.n. de periode vanaf 1945

Aantal EC's: 1

Docent: dr. P. Wansink (CHW).

1. Inleiding

In een tweetal colleges wordt aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van de kerk na WOII. Het eerste college behandelt de wederopbouw, de doorbraak en het nieuwe oecumenische elan.

Het tweede college onderzoekt de plaats van de kerken in een post-christelijke wereld, zoals die sinds de jaren '70 volop gestalte krijgt in West-Europa

2. Leerdoelen

Na afloop van de colleges is de student in staat om de belangrijkste kenmerken van de ontzuiling te noemen en tevens weet hij/zij de diversiteit aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kerk en religie in de post-christelijke maatschappij te benoemen.

De student is in staat de ontwikkelingen van de laatste decennia op kerkelijk gebied te integreren in zijn/haar eigen bestaan.

Concreet: hij/zij geeft er blijk van de eigen geloofservaring te kunnen plaatsen binnen het geheel van de kerkelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Dat laatste blijkt uit een kort verslag (zie toetsing).

3. Literatuur en andere bronnen

Verplichte literatuur

- Herman J. Selderhuis (red.), Handboek Nederlandse Kerkgeschiedenis. Kampen 2006, of nieuwere druk. Hieruit pagina 802-912.
Het is raadzaam dit boek aan te schaffen.
Het kan ook geleend worden via diverse bibliotheken, maar het is echt een standaardwerk.
- **Voor het eerste college: lezen pagina 802-855 (Hfst.7.2,3-3.2)**
- **Voor het tweede college: lezen 858-912 (Hfdst. 7.3,2- 3.6)**

Aanbevolen literatuur:

- E.P. Meijering, Het Nederlands christendom in de 20^e eeuw. Zoetermeer 2007.
Gerard Dekker, Heeft de kerk zichzelf overleefd? Zoetermeer 2010.
Stuart Murray, Post-christendom (Paternoster 2004)

4. Werkwijze

De colleges zijn een mengvorm van werk- en hoorcolleges.

De studenten hebben zich inhoudelijk voorbereid door het lezen van de literatuur.

De docent plaatst de literatuur in een bredere achtergrond en streeft naar verdieping.

Hiertoe worden de studenten uitgedaagd om groepsgewijs enkele teksten te lezen en vragen daarbij te formuleren.

De studenten bereiden zich voor op de colleges door de verplichte literatuur te lezen. Verhelderingsvragen over de literatuur kunnen per email worden gesteld aan de docent tot een week voor ieder college.

Het email adres is: wansinkp@planet.nl

De studielast is als volgt verdeeld: 2x2 colleges, tweemaal 5 uur voorbereiding, lezen van de literatuur. En het schrijven van een paper 2 a 3 pagina's: 14 uur.

Zaterdag	Inhoud	Werkvorm/ contacttijd	Vorbereiding door student
23 januari 2016	Wederopbouw, doorbraak en oecumene 1950-1970	2 uur college	Lezen handboek: 802-855 = Hfdst. 7.2.3 – 3.2
6 februari 2016	Kerk in een post-christelijke wereld	2 uur college	Lezen handboek: 858-912 = Hfdst. 7.3.3 – 3.6

5. Toetsing en beoordeling

Een belangrijke voorwaarde voor deelname aan toetsing is het aanwezig zijn op de zaterdagen 23 januari en 6 februari 2016 (100% presentie).

Deze 100% presentie heeft te maken met de doelstelling van deze gezamenlijke module in Utrecht, nl. door ontmoeting en leergesprekken hebben studenten ontdekt dat binnen de Protestantse Kerk ook andere stromingen zijn dan de stroming waarin de student zich herkent. Professioneel werkzaam binnen de Protestantse Kerk in Nederland veronderstelt dat je op een professioneel goede wijze kunt omgaan met pluriformiteit en pluraliteit. Dit is ook van belang wanneer de student zich voorgenomen heeft niet werkzaam te willen zijn in een stroming binnen de Protestantse Kerk anders dan de stroming waarmee hij/zij zich identificeert.

Deze onderwijseenheid wordt getoetst door middel van:

- De student schrijft een reflectieverslag van maximaal 3 pagina's.
- Dit verslag is uiterlijk 1 maart 2016 in het bezit van de docent (per mail: wansinkp@planet.nl).
- In het reflectieverslag beschrijft de student zijn/haar eigen positie binnen de 'kaart' van religieus Nederland.
- De student geeft aan hoe die positie is te typeren en welke kerkelijke en maatschappelijke gebeurtenissen van de afgelopen vijftig jaar van invloed zijn geweest op de religieuze ontwikkeling en religieuze positie van de student.
- Uit het paper blijkt dat de student in staat is de kerkelijke en maatschappelijke ontwikkelingen te beschrijven en zijn/haar eigen plaats in de post-christelijke wereld te verwoorden.

Het verslag wordt beoordeeld met een goed, voldoende, of onvoldoende.

Beoordeling vindt plaats maximaal twee weken na 1 maart 2016.

Herkansing

Wanneer een student dit werkstuk niet voor 1 maart 2016 kan inleveren, dan bestaat de mogelijkheid dit in te leveren voor 16 mei 2016. Uiterlijk 13 juni 2016 is het werkstuk dan nagekeken.

4.3.3 Introductie Belijdenisgeschriften Protestantse Kerk in Nederland

Aantal EC's: 1

Docent: prof. dr. J. Hoek (CHE)

1. Inleiding

In dit onderdeel willen we met elkaar zicht krijgen op de historische achtergrond, de kerninhoud en de actuele relevantie van de belijdenisgeschriften van de Protestantse Kerk in Nederland.

2. Leerdoelen

- Aan het eind van dit onderdeel zijn studenten in staat om de kerninhoud van de verschillende belijdenisgeschriften aan te geven
- weten zij tegen welke historische achtergrond de geschriften zijn ontstaan
- kunnen zij zich op beargumenteerde wijze rekenschap geven van hun verhouding tot deze klassieke teksten
- hebben zij de vaardigheid om de betekenis van de geschriften bespreekbaar te maken in gesprekskringen
- kunnen zij op goed geïnformeerde wijze deelnemen aan het gesprek over belijden in de breedte van de kerk

3. Literatuur en andere bronnen

Verplichte literatuur

K. Zwanepol, C.H. van Campenhout, red., Belijdenisgeschriften van de Protestantse Kerk in Nederland, Heerenveen 2009, ISBN 9789085250289

4. Werkwijze

Hoorcollege met gelegenheid tot interactie.

De studenten bereiden zich door middel van literatuurstudie voor op de colleges. Vragen over de gelezen stof ontvangt de docent graag **minimaal drie dagen van te voren** via e-mail: jhoek@che.nl.

Zaterdag	Inhoud	Werkvorm/ Contacttijd	Vorbereiding door student
23 januari 2016	Algemene introductie; betekenis van de oecumenische en lutherse belijdenisgeschriften.	Hoorcollege met vraagbespreking	Bestudeer de blz. 7 – 77 van het studieboek
6 februari 2016	Gereformeerde belijdenisgeschriften; Barmen en Leuening	Hoorcollege met vraagbespreking	Bestudeer de blz. 78 – 244 van het studieboek

5. Toetsing en beoordeling

Een belangrijke voorwaarde voor deelname aan toetsing is het aanwezig zijn op de zaterdagen 23 januari en 6 februari 2016 (100% presentie).

Deze 100% presentie heeft te maken met de doelstelling van deze gezamenlijke module in Utrecht, nl. door ontmoeting en leergesprekken hebben studenten ontdekt dat binnen de Protestantse Kerk ook andere stromingen zijn dan de stroming waarin de student zich herkent. Professioneel werkzaam binnen de Protestantse Kerk in Nederland veronderstelt dat je op een professioneel goede wijze kunt omgaan met pluriformiteit en pluraliteit. Dit is ook van belang wanneer de student zich voorgenomen heeft niet werkzaam te willen zijn in een stroming binnen de Protestantse Kerk anders dan de stroming waarmee hij/zij zich identificeert.

Deze onderwijseenheid wordt getoetst door middel van een *schriftelijke toets*. Deze toets wordt afgenomen op 12 maart 2016, van 09.45-11.15 uur.

De docent beoordeelt de toetsen binnen 15 werkdagen na de toetsdatum.

Herkansing

Wanneer een student deze toets op 12 maart niet gemaakt heeft of deze toets niet behaald heeft, dan bestaat de mogelijkheid tot herkansen in overleg met de docent. Uiterlijk 15 werkdagen na de toetsdatum is de uitslag bekend.

6. Leeromgeving

Verplichte studieteksten en informatie is te vinden in deze Studiehandleiding voor de gezamenlijke module.

4.3.4 Ethiek

Aantal EC's: 1

Docent: drs. G.J. Hoogterp (CHW)

1. Inleiding

In dit onderdeel staat de ethische reflectie op de pastorale beroepspraktijk centraal. Leidraad daarbij is de PKN-beroepscode voor predikanten en kerkelijk werkers.

2. Leerdoelen

- Aan het eind van dit onderdeel zijn studenten in staat om binnen ethische dilemma's
  - o onderscheid te maken tussen normen, waarden en deugden.
  - o een morele afweging te maken tussen gedragslijnen en argumenten.
- Kunnen zij de kernelementen van plichtethiek, gevolgenethiek, deugdethiek en zorgethiek verbinden met hun beroepsethiek.
- Zijn zij in dit verband op de hoogte van de kern-inzichten van Kant, Bonhoeffer, Levinas, Rawls, Etzioni, Tronto en Nussbaum.
- Hebben zij gereflecteerd op hun eigen kernwaarden en die van belangrijke (christelijke) organisaties en kerken.
- Zijn zij zich bewust hoe hun eigen kernwaarden zich verhouden met de kerkelijke ambten en de beroepscode voor pastores.

3. Literatuur en andere bronnen

- *Verplichte literatuur*
  - o Jacques Schenderling, Beroepsethiek voor pastores, Budel, 2008.
  - o Beroepscode en gedragsregels predikanten en kerkelijk werkers, website PKN:
<http://www.pkn.nl/actueel/Nieuws/nieuwsoverzicht/Paginas/Beroepscode-predikanten-en-kerkelijk-werkers-online.aspx>
- *Aanbevolen literatuur*
  - o Dietrich Bonhoeffer, Aanzetten voor een ethiek, Samengesteld, vertaald en ingeleid door Gerard den Hertog en Wilken Veen, Zoetermeer, 2012
  - o Wieger van Dalen, Basisboek ethiek, morele competenties voor jonge professionals, Groningen/Houten, tweede druk 2012
  - o Andreas Kinneging en Timo Slootweg (red.), Deugdethiek, levensbeschouwing en religie, Houten-Antwerpen, 2015
  - o T. Meijers, 'Zwijgen maakt spreken mogelijk. Over de geheimhoudingsplicht in het pastoraat', Praktische Theologie 2003 (30), p.361-376
- *Powerpoint presentatie*

4. Werkwijze

Hoorcollege met gelegenheid tot interactie.

De studenten bereiden zich door middel van literatuurstudie voor op de colleges.

Vragen en/of reacties over de gelezen stof ontvangt de docent graag **minimaal vijf dagen van tevoren via e-mail: hoogterp@xs4all.nl**

Zaterdag	Inhoud	Werkvorm/ Contacttijd	Vorbereiding door student
23 januari 2016	- Algemene introductie verschillende ethische theorieën, benaderingen hoe om te gaan met morele dilemma's? - Waardenoriëntatie als methodiek	Hoorcollege met powerpoint presentatie en vraagbespreking	Bestudeer studieboek <i>Beroepsethiek pastores</i> hoofdstukken 1 (inleiding) en 4 (kernwaarden).
6 februari 2016	Beroeps-ethiek pastores: - ambt en beroep, - omgaan met informatie, financiën en relaties, - Beroepscode PKN.	Hoorcollege met powerpoint presentatie en vraagbespreking	Bestudeer overige hoofdstukken studieboek <i>Beroepsethiek pastores</i>

5. Toetsing en beoordeling

Een belangrijke voorwaarde voor deelname aan toetsing is het aanwezig zijn op de zaterdagen 23 januari en 6 februari 2016 (100% presentie).

Deze 100% presentie heeft te maken met de doelstelling van deze gezamenlijke module in Utrecht, nl. door ontmoeting en leergesprekken hebben studenten ontdekt dat binnen de Protestantse Kerk ook andere stromingen zijn dan de stroming waarin de student zich herkent. Professioneel werkzaam binnen de Protestantse Kerk in Nederland veronderstelt dat je op een professioneel goede wijze kunt omgaan met pluriformiteit en pluraliteit. Dit is ook van belang wanneer de student zich voorgenomen heeft niet werkzaam te willen zijn in een stroming binnen de Protestantse Kerk anders dan de stroming waarmee hij/zij zich identificeert.

Aan de student wordt gevraagd:

1. Een algemeen reflectieverslag te schrijven over een persoonlijke selectie van thema's die in de colleges aan de orde zijn gekomen.
2. Daarnaast toont de student in staat te zijn tot zelfreflectie met betrekking tot eigen kernwaarden en dat hij/zij een persoonlijke waarden-oriëntatie kan formuleren.
3. Vervolgens is de student in staat deze persoonlijke reflectie te relateren aan de waarden en/of het moreel systeem van een zelf uit te kiezen (beroeps)groep, gemeenschap of organisatie.
Ook is het mogelijk deze persoonlijke reflectie in relatie te brengen tot het ethische gedachtegoed van een persoon of stroming die in de colleges is behandeld.
4. Tot slot beantwoordt u schriftelijk uit het boek *Beroepsethiek voor pastores* Hoofdstuk 4, vraag 3 (blz 112) en naar keuze twee discussie- of verdiepingsvragen uit hoofdstuk 5, 6, 7 of 8.

Werkstukken ingeleverd voor 6 maart 2016 worden uiterlijk voor 1 april beoordeeld.

Herkansing

Wanneer een student dit werkstuk niet voor 6 maart 2016 kan inleveren, dan bestaat de mogelijkheid dit in te leveren voor 22 mei 2016. Uiterlijk 19 juni 2016 is het werkstuk dan nagekeken.

6. Leeromgeving

Verplichte studieteksten en informatie is te vinden in deze Studiehandleiding voor de gezamenlijke module.

5 Trainingsdag Pluriformiteit

Zaterdag 12 maart 2016 van 11.30 uur – 16.45 uur

Begeleiders: Drs. Jodien van Ark, docent agogische vakken aan de Protestantse Theologische Universiteit en trainer/ procesbegeleider in kerkelijke context en drs. Nadine van Hierden, gemeenteadviseur PKN en onderzoekster aan de PThU over “ gemeenschapsvorming en pioniersplekken.

Inleiding

In de opleidingsroute voor kerkelijk werkers in de Protestantse Kerk wordt, naast de gegeven colleges tijd ingeruimd voor een trainingsdag om te oefenen in het omgaan met pluriformiteit.

Doelstelling

- * Studenten leren hun eigen geloof te verwoorden in een plurale groep, zo dat er ruimte voor samenwerking ontstaat;
- * Studenten verruimen hun zicht op pluraliteit en diversiteit en kunnen zichzelf positioneren, zonder het contact met de ander te verliezen
- * Studenten leren hun eigen mogelijkheden en grenzen in samenwerking te verwoorden.

Literatuur

Aanbevolen en uitgangspunt voor de training:

“Verscheidenheid in en tussen groepen in de kerk”, hoofdstuk 23 uit “De weg van de groep, leiding geven aan groepen in gemeente en parochie” onder redactie van J. van Ark en H. de Roest, Meinema, 2004

Werkwijze

1. Een korte inleiding op de termen “pluriformiteit” en ‘diversiteit’ .
2. Groepsoefening rond thema’s die in de groep spelen en verschillen oproepen: wat is leerzaam en wat lastig?
3. In kleine groepen: biografische opdracht over: “wat is mij bekend en vreemd?”
4. Inleiding op de drieslag: respect/ nieuwsgierigheid / trots
5. Gestructureerde oefening in viertallen rond deze drieslag
6. Gesprek over eigen mogelijkheden en grenzen in de PKN
7. Afsluiting

6 Belangrijk voor je werken als kerkelijk werker binnen de Protestantse kerk

Mobiliteitsbureau voor predikanten en kerkelijk werkers

Het mobiliteitsbureau wil hulp bieden aan:

- * predikanten en kerkelijk werkers die van werkplek willen veranderen
- * kerkelijke gemeenten en instellingen die op zoek zijn naar een predikant of kerkelijk werker
- * kerkelijke gemeenten op zoek naar invulling voor tijdelijke hulpdiensten en/of interimpredikanten

Ben je op zoek naar een andere werkplek?

Het mobiliteitsbureau wil graag bemiddelen tussen kerkelijk werkers op zoek naar een (andere) werkplek en gemeenten/instellingen die op zoek zijn naar een kerkelijk werker.

Het Mobiliteitsbureau wordt regelmatig benaderd door gemeenten die op zoek zijn naar een kerkelijk werker. Daarom is het handig en nuttig dat zij weten dat je (binnenkort) kerkelijk geregistreerd bent en op zoek naar werk binnen de kerk.

Wil je in het bestand van het Mobiliteitsbureau opgenomen worden, dan kun je je aanmelden bij het Mobiliteitsbureau door het formulier op de website van de Protestantse Kerk (www.pkn.nl) in te vullen. Je kunt ook nadere informatie opvragen per email: arbeidsbemiddeling@pkn.nl of telefonisch 030-8801505.

Vereniging Kerkelijk Werkers (VKW): 'Samen werken aan een sterke beroepsgroep'

Iedere afgestudeerde HBO-theoloog die is ingeschreven in het register Kerkelijk Werkers van de PKN kan in principe lid worden van de beroepsvereniging voor kerkelijk werkers¹.

Dit biedt diverse voordelen, **bijvoorbeeld bij het vinden van een geschikte werkkring**.

Op de website plaatsen kerkelijk gemeenten en organisaties hun vacatures en kunnen leden zelf hun CV en/of open sollicitatie laten opnemen.

De VKW is een dienstverlenende vereniging die de belangen van de kerkelijk werkers behartigt.

Individueel kan advisering plaatsvinden, bijvoorbeeld bij vragen rond een (nieuwe) aanstelling.

Daarnaast behartigt de VKW de gezamenlijke belangen door deel te nemen aan diverse landelijke overlegorganen waar gesproken wordt over de positie van de kerkelijk werker.

Met de HBO-opleidingen vindt afstemming plaats van de leerinhoud op de werkpraktijk.

Toerusting, onderlinge deskundigheidsbevordering en ontmoeting vinden plaats in de vorm van symposia, studiemiddagen, ledencontact en intervisie.

Leden ontvangen periodiek een Nieuwsbrief met relevant nieuws.

Zie voor meer informatie over lidmaatschap, aanmelding en overige service van de VKW op www.kerkelijkwerkers.nl.

---

¹ studenten kunnen lid worden tegen een gereduceerd tarief.

BIJLAGE

Vrijstellingen

Uitgangspunt:

- Studenten en contractanten (studenten die na hun HBO-opleiding deze minor volgen) *zijn verplicht* aanwezig te zijn op de dagdelen waarop de contacturen geboden worden. Dit vanwege de gewenste ontmoeting tussen studenten met verschillende achtergronden, ideeën en opvattingen, van belang voor het werken in de breedte van de PKN.
- Indien een student/contractant vermoedt dat hij/zij de inhoud van een module gehad en afgerond heeft, kan hij/zij overwegen een vrijstelling aan te vragen.
- Voor maximaal één module van het gezamenlijke PKN-traject kan een vrijstelling aangevraagd worden.

De route voor de aanvraag is als volgt:

1. De student/contractant overlegt met de docent die de module in het PKN-traject verzorgt.
2. De docent beoordeelt of wat in het verleden gedaan is, erkend kan worden in de specifieke beroepscontext van de PKN en of daarmee de doelstellingen van de module gehaald zijn.

Ter overweging:

- iedere hogeschool leidt studenten op om breed in het werkveld het beroep te kunnen uitoefenen. Dat is breder dan het werkveld van de Protestantse Kerk in Nederland. In het gezamenlijke traject gaat het om de specifieke beroepscontext van de PKN (met haar stromingen, modaliteiten, enz.). Iedere professional dient beroepsmatig goed om te gaan met de diversiteit en de breedte van de PKN.
  - Heeft een student/contractant al eerder met de inhoud van een module kennis gemaakt, dan zal het zich eigen maken van de inhoud niet veel tijd kosten. De toespitsing naar de beroepscontext van de PKN zal de meeste tijd en aandacht vragen.
3. Als de docent kan concluderen - op grond van bewijzen - dat de student/contractant de doelstellingen van de module behaald heeft, verklaart de docent dat de in het verleden verworven competenties erkend kunnen worden in het afronden van de module in het PKN-traject.
  4. De student/contractant krijgt een bewijs /verklaring hiervan van de docent. Deze verklaring is van belang als bewijs voor de hogeschool waar de student/contractant ingeschreven staat.
  5. Aan de secretaresse, die het gezamenlijke PKN-traject ondersteunt, wordt door de docent gemeld dat deze module door de student/contractant op

voldoende wijze is afgerond (na erkenning van de eerder verworven competentie en de constatering dat de doelstelling van de module voldoende behaald is)

6. De contactpersoon binnen de hogeschool, waar de student/contractant ingeschreven staat, zorgt - indien noodzakelijk/gewenst - voor terugkoppeling naar de examencommissie van die hogeschool (afhankelijk of het PKN-traject wel/niet valt binnen de 240 EC's). Het bewijs, dat de student/contractant van de docent die de module binnen het PKN-traject verzorgt, heeft ontvangen is hiervoor nodig.